

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

PL. ÚS 19/98

Ústavný súd Slovenskej republiky, v pléne zloženom z predsedu JUDr. Milana Èieèa a zo sudcov JUDr. Júliusa Èernáka, JUDr. Anny Danielèákovovej, JUDr. Ľubomíra Dobríka, JUDr. Jána Drgonca, JUDr. Jána Kluèku, JUDr. Viery Mrázovej, JUDr. Richarda Rapanta a JUDr. Tibora Šafárika na verejnom zasadnutí 14. októbra 1998 prerokoval návrh skupiny 35 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky, pod³/4a listiny navrhovate³/4ov zastúpenej Ing. JUDr. Ivanom Šimkom, poslancom Národnej rady Slovenskej republiky, proti Národnej rade Slovenskej republiky, zastúpenej JUDr. Petrom Kuklišom, riadite³/4om legislatívno-právneho odboru Kancelárie Národnej rady Slovenskej republiky, o vyslovenie nesúladu èl. I bodu 5., t. j. § 9 ods. 4, 5 a 6; bodu 11., t. j. § 14 ods. 2 a § 14a ods. 3; § 16 ods. 3 písm. b) vety za bodkoèiarkou, odseku 4 vety za bodkoèiarkou, odseku 5 vety za bodkoèiarkou, odseku 8, § 17 ods. 4, § 18 ods. 2; bodu 13., t. j. § 20 ods. 3 štvrtej vety; bodu 14., t. j. § 21 ods. 4; bodu 15., t. j. § 22 ods. 2; bodu 20., t. j. § 30 ods. 2 a 3; bodu 22., t. j. § 31 ods. 4 šiestej vety; bodu 29., t. j. § 38 ods. 2; bodu 30., t. j. § 39 ods. 2 písm. e) vety za èiarkou; bodu 36., t. j. § 43 ods. 2 písm. f) vety za bodkoèiarkou; bodu 37., t. j. § 43 ods. 2 písm. g) vety za bodkoèiarkou; bodu 40., t. j. § 44 ods. 4; bodu 42., t. j. § 46 ods. 3 písm. e); bodu 45., t. j. § 47 ods. 3 písm. d) a bodu 48., t. j. § 51 ods. 1 prvej vety v èasti za bodkoèiarkou zákona Slovenskej národnej rady è. 346/1990 Zb. o vo³/4bách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov a v znení

zákona è. 233/1998 Z. z., ktorým sa mení a dopàda zákon Slovenskej národnej rady è. 346/1990 Zb. o vo³/₄bách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov a èl. IV bodu 2., t. j. § 200ga ods. 2 zákona è. 99/1963 Zb. Obèiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov a v znení zákona è. 233/1998 Z. z., ktorým sa mení a dopàda zákon Slovenskej národnej rady è. 346/1990 Zb. o vo³/₄bách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov s èl. 1, èl. 12 ods. 2 a 3, èl. 26 ods. 1 a 4, èl. 30 ods. 1 a 4, èl. 31, èl. 33, èl. 48 ods. 2 a s èl. 142 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a 15. októbra 1998 takto

r o z h o d o l :

1. Ustanovenia § 9 ods. 4, 5 a 6; § 16 ods. 3 písm. b) veta za bodkoèiarkou, odseku 4 vety za bodkoèiarkou, odseku 5 vety za bodkoèiarkou; § 18 ods. 2; § 20 ods. 3 štvrtej vety; § 31 ods. 4 šiestej vety; § 38 ods. 2; § 39 ods. 2 písm. e) vety za èiarkou; § 43 ods. 2 písm. f) vety za bodkoèiarkou, písmena g) vety za bodkoèiarkou; § 44 ods. 4; § 46 ods. 3 písm. e); § 47 ods. 3 písm. d) a § 51 ods. 1 prvej vety v èasti za bodkoèiarkou zákona Slovenskej národnej rady è. 346/1990 Zb. o vo³/₄bách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov a v znení zákona è. 233/1998 Z. z., ktorým sa mení a dopàda zákon Slovenskej národnej rady è. 346/1990 Zb. o vo³/₄bách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov **n i e s ú** v súlade s èl. 30 ods. 4 a èl. 31 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Ustanovenia § 16 ods. 8 a § 21 ods. 4 zákona Slovenskej národnej rady è. 346/1990 Zb. o vo³/₄bách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov a v znení zákona è. 233/1998 Z. z., ktorým sa mení a dopàda zákon Slovenskej národnej rady è. 346/1990 Zb. o vo³/₄bách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov **n i e s ú** v súlade s èl. 30 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky.

3. Ustanovenie § 30 ods. 2 zákona Slovenskej národnej rady è. 346/1990 Zb. o vo¾bách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov a v znení zákona è. 233/1998 Z. z., ktorým sa mení a dopáda zákon Slovenskej národnej rady è. 346/1990 Zb. o vo¾bách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov **n i e j e** v súlade s èl. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

4. Ustanovenie § 200ga ods. 2 zákona è. 99/1963 Zb. Obèiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov a v znení zákona è. 233/1998 Z. z., ktorým sa mení a dopáda zákon Slovenskej národnej rady è. 346/1990 Zb. o vo¾bách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov **n i e j e** v súlade s èl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

5. Návrh navrhovate¾ov o súlade ustanovenia § 30 ods. 3 zákona Slovenskej národnej rady è. 346/1990 Zb. o vo¾bách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov a v znení zákona è. 233/1998 Z. z., ktorým sa mení a dopáda zákon Slovenskej národnej rady è. 346/1990 Zb. o vo¾bách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov s èl. 26 ods. 1, 2 a 4 Ústavy Slovenskej republiky sa **z a m i e t a**.

6. Vo zvyšnej èasti návrhu **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ialej len „ústavný súd“) bol 7. augusta 1998 doruèený návrh skupiny 38 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky, zastúpených JUDr. Ing. Ivanom Šimkom, poslancom (ialej len „navrhovate¾“), na zaèatie konania o súlade právnych predpisov pod¾a èl. 125 písm. a) a èl. 130 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky a pod¾a § 37 zákona Národnej rady Slovenskej republiky è. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky,

o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky è. 293/1995 Z. z., ktorým sa mení a dopàòa tento zákon (ialej len „zákon è. 38/1993 Z. z.“).

Navrhovate^{3/4} navrhol zaèa konanie o nesúlade:

1. Ustanovení § 9 ods. 4, 5, 6; § 16 ods. 3 písm. b) veta za bodkoèiarkou, ods. 4 veta za bodkoèiarkou, ods. 5 veta za bodkoèiarkou; § 18 ods. 2; § 20 ods. 3 veta štvrtá; § 31 ods. 4 veta šiesta; § 38 ods. 2; § 39 ods. 2 písm. e) veta za èiarkou; § 43 ods. 2 písm. f) veta za bodkoèiarkou, písm. g) veta za bodkoèiarkou; § 44 ods. 4; § 46 ods. 3 písm. e); § 47 ods. 3 písm. d) a § 51 ods. 1 prvá veta, èas vety za bodkoèiarkou zákona è. 346/1990 Zb. v znení neskorších predpisov s èl. 12 ods. 2 a 3, èl. 30 ods. 1 a 4, èl. 31 a èl. 33 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Ustanovení § 14 ods. 2 a § 14a ods. 3 zákona è. 346/1990 Zb. v znení neskorších predpisov s èl. 31 Ústavy Slovenskej republiky.
3. Ustanovení § 16 ods. 8 a § 21 ods. 4 zákona è. 346/1990 Zb. v znení neskorších predpisov s èl. 30 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky.
4. Ustanovení § 17 ods. 4 a § 22 ods. 2 zákona è. 346/1990 Zb. v znení neskorších predpisov a ustanovenie § 200ga Obèianskeho súdneho poriadku (zákon è. 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov) s èl. 142 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.
5. Ustanovenia § 30 ods. 2 zákona è. 346/1990 Zb. v znení neskorších predpisov s èl. 1 Ústavy Slovenskej republiky.
6. Ustanovenia § 30 ods. 3 zákona è. 346/1990 Zb. v znení neskorších predpisov s èl. 26 ods. 1, 2 a 4 Ústavy Slovenskej republiky.
7. Ustanovenia § 200ga ods. 2 Obèianskeho súdneho poriadku (zákon è. 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov) s èl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

Ústavný súd na neverejnom zasadnutí 18. augusta 1998 rozhodol podľa § 25 ods. 2 a 3 zákona č. 38/1993 Z. z. o prijatí návrhu na ďalšie konanie. Listom z toho istého dňa predseda ústavného súdu požiadal predsedu Národnej rady Slovenskej republiky o stanovisko Národnej rady Slovenskej republiky k návrhu skupiny poslancov v lehote do 15 dní odo dňa doručenia výzvy.

Predseda Národnej rady Slovenskej republiky predložil 17. septembra 1998 stanovisko Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „národná rada“), v ktorom sa uvádza:

„K časti I:

Návrh pomerného zastúpenia príslušníkov národnostných menšín v obecných (mestských) zastupiteľstvách premietnutý v § 9 ods. 4 a 5 zákona sleduje cieľ zabezpečiť právo príslušníkov národnostných menšín a etnických skupín zúčastňovať sa na riešení vecí týkajúcich sa národnostných menšín a etnických skupín tak, ako je to ustanovené v čl. 34 ods. 2 písm. c) Ústavy Slovenskej republiky.

K časti II:

Podľa čl. 30 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky podmienky výkonu volebného práva ustanoví zákon. V rámci tejto úpravy sa ustanovuje aj kreácia volebných orgánov a to tak, že zákon zveruje vytvorenie komisií kandidujúcim politickým stranám, politickým hnutiam, resp. koalíciám. V prípade, že tieto subjekty svoju možnosť nevyužijú, je potrebné ustanoviť spôsob iba náhradnej kreácie volebných komisií. Vzhľadom na to, že organizačno-technické zabezpečenie volieb je vecou štátnej správy, nepovažujeme napadnuté ustanovenie volebného zákona za rozporné s článkom 31 Ústavy Slovenskej republiky.

K časti III:

Ustanovenie podmienky jednorozhodného trvalého pobytu na uplatnenie pasívneho volebného práva vo voľbách do orgánov samosprávy obcí platí tak, ako aj v prípade obmedzenia vekom, pre všetkých občanov Slovenskej republiky, a preto ním nie je porušený čl. 30 ods. 4 ústavy.

Zmyslom podmienky jednorozného trvalého pobytu pri uplatnení pasívneho volebného práva je, aby kandidát na zástupcu obyvateľov obce alebo mesta v orgánoch miestnej samosprávy bol znály problematiky obce alebo mesta, kde kandiduje.

Vzhľadom na to je obmedzenie pasívneho volebného práva jednorozným trvalým pobytom v súlade s čl. 13 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky.

K časti IV:

Podľa nášho názoru nie je možné vysvetlovať čl. 142 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky tak zúžene, ako je to uvedené v návrhu skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky, ale jeho znenie je potrebné chápať aj v súlade s § 7 Občianskeho súdneho poriadku. Podľa § 7 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku iné veci prejednávajú a rozhodujú súdy v občianskom súdnom konaní, ak to ustanovuje zákon. Tak tomu je aj v prípade konania súdu vo veci registrácie kandidátnych listín politických strán, politických hnutí, koalícií politických strán a politických hnutí a nezávislých kandidátov miestnou volebnou komisiou.

Miestna volebná komisia ako subjekt verejného práva sui generis rozhoduje o pasívnom volebnom práve, t. j. o práve by volený do orgánov samosprávy obcí. Vzhľadom na to, ako aj na vyššie uvedené znenie § 7 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku považujeme za správne, že rozhodnutia miestnej volebnej komisie v súvislosti s uplatnením pasívneho volebného práva sú preskúmateľné súdom a nejde o rozpor s čl. 142 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. V podstate ide o obdobný prípad, ako pri preskúmaní rozhodnutí súvisiacich s uplatnením aktívneho volebného práva (§ 7 volebného zákona a § 200g Občianskeho súdneho poriadku). Navyše akceptovaním názoru prezentovaného v podnete, ktorý reštriktívne interpretuje čl. 142 ods. 1 ústavy, by mohlo dôjsť k spochybneniu niektorých ďalších právomocí súdov, napr. pri preskúmaní rozhodnutí orgánov záujmovej samosprávy (profesné komory).

V súvislosti so znením § 200ga ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku je potrebné rozumie politickou stranou politickú stranu alebo politické hnutie alebo nezávislého kandidáta, ktorých sa rozhodnutie dotýka, a v prípade, že návrh podá iná politická strana, politické hnutie alebo nezávislý kandidát, aj túto politickú stranu, politické hnutie, resp. nezávislého kandidáta. Dikcia tohto ustanovenia je v súlade s legislatívnymi pravidlami tvorby zákonov (uverejnené pod č. 19/1997 Z. z.); použitie jednotného čísla neznamena obmedzenie počtu oprávnených účastníkov.

K časti V:

Rozpor s čl. 1 Ústavy Slovenskej republiky nie je možné vyvodiť iba z toho, že výklad niektorého ustanovenia zákona je problematický.

K časti VI:

Podľa čl. 30 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky volebné právo je všeobecné, rovné a priame a vykonáva sa tajným hlasovaním. Podmienky výkonu volebného práva ustanoví zákon. Podľa čl. 30 ods. 4 ústavy občania majú za rovnakých podmienok prístup k voleným a iným verejným funkciám. Toto právo platí aj pre občanov, ktorí sú kandidátmi politických subjektov a sú uvedení na ich kandidátnych listinách alebo sú nezávislými kandidátmi. Vytvorenie rovnakých podmienok platí pre týchto kandidátov aj v možnosti prezentácie svojho programu voľbom prostredníctvom volebných plagátov.

Vzhľadom na to právna úprava, ktorá upravuje podmienky výkonu volebného práva, musí byť najoptimálnejšia a pri plnom rešpektovaní rovnosti zabezpečiť možnosť politických strán, politických hnutí, ako aj nezávislých kandidátov verejne sa prezentovať a to za rovnakých podmienok. Z týchto dôvodov napadnuté ustanovenie upravilo v súlade s čl. 26 ods. 4 ústavy slobodu prejavu v rozsahu nevyhnutnom na ochranu vyššie uvedených práv občanov pri vedení kampane prostredníctvom volebných plagátov.

Poznamenávame, že navrhovateľ nesúlad s Ústavou Slovenskej republiky odôvodňuje čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky, ktorý upravuje vlastnícke práva.“

Listom z 28. augusta 1998 požiadal ústavný súd Združenie miest a obcí Slovenska (ďalej len „ZMOS“) o vypracovanie stanoviska k návrhu skupiny poslancov. V predloženom stanovisku z 11. septembra 1998 ZMOS okrem iného uviedlo:

„Združenie miest a obcí Slovenska (ďalej len ZMOS) predložený návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vyslovenie nesúlady označených ustanovení zákona č. 233/1998 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon SNR č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov a o doplnení niektorých zákonov s označenými ustanoveniami Ústavy Slovenskej republiky považuje za opodstatnený, právne a vecne náležite odôvodnený.

K článku I.

Súhlasíme s argumentáciou predloženého poslaneckého návrhu o nesúlade ustanovenia § 9 odst. 4, 5, 6 a nadväzných ustanovení zákona č. 346/1990 Zb. v znení zákona č. 233/1998 Z. z. s Ústavou Slovenskej republiky.

Zavedenie volebného systému na národnostnom a etnickom princípe nie je aj podľa ZMOS v súlade s článkom 12 ods. 2, s článkom 30 ods. 4 a s článkom 31 Ústavy Slovenskej republiky.

V článku 12 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky sú základné práva a slobody založené na všeobecnej rovnosti, okrem iného, bez ohľadu na príslušnosť k národnosti alebo k etnickej skupine. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, znevýhodňovať alebo znevýhodňovať.

ZMOS nemá námietky, aby sa v budúcnosti doriešil spôsob zastúpenia národnostných menšín v národnostne zmiešaných obciach a mestách v orgánoch samosprávy tak, aby rešpektoval Ústavu SR.

K článku II:

ZMOS vo svojich pripomienkach k návrhu predmetného zákona namietalo proti tomu, aby bola prijatá formulácia § 14 ods. 2, že v prípade, ak miestna volebná komisia nemá stanovený počet členov, vymenuje zostávajúcich členov komisie prednosta okresného úradu. Odporúčali sme, aby aj naďalej vykonávali túto činnosť starostovia obcí a primátori miest, ktorí sú vo svojom rozhodovaní nezávislejší ako prednostovia okresných úradov, pretože sú volení občanmi.

K článku III.

Ustanovenie § 16 ods. 8, ktoré zakotvuje ako ďalšiu podmienku pasívneho volebného práva pre voľbu poslanca obecného zastupiteľstva trvalý pobyt kandidáta v príslušnej obci v trvaní najmenej jedného roka, bolo do novely zákona zapracované na základe odporúčania orgánov ZMOS. Pri tomto sme vychádzali z potreby, aby do obecných zastupiteľstiev boli volení kandidáti, ktorých občania lepšie poznajú a u ktorých je väčší predpoklad poznania miestnych pomerov a riešenia potrieb obyvateľov príslušnej obce.

K článku IV.

Stotožňujeme sa s argumentáciou návrhu skupiny poslancov k § 17 ods. 4 a § 22 ods. 2 zákona 346/1990 Zb. v znení neskorších predpisov. ZMOS vo svojich pripomienkach k návrhu zákona tiež zastával stanovisko, aby nebola táto kompetencia prenesená z miestnych volebných komisií na súd. Vychádzali sme pritom z toho, že doterajšia právna úprava bola vyhovujúca a operatívnejšia.

K článku V.

K ustanoveniu § 30 ods. 2 zákona č. 346/1990 Zb. v znení neskorších predpisov ZMOS nemalo zásadné pripomienky. Zastávame stanovisko, že týmto ustanovením nie je obmedzený na miestnej úrovni kandidujúcim politickým stranám a nezávislým kandidátom prístup k miestnym oznamovacím prostriedkom počas volebnej kampane.

K článku VI.

ZMOS v procese prerokovania novely zákona nemalo výhrady k ustanoveniu § 30 ods. 3 zákona è. 346/1990 Zb. v znení neskorších predpisov, ktoré zakotvuje povinnos obcí vyhradi plochu na vylepovanie predvolebných plagátov pre všetky kandidujúce politické strany a politické hnutia, ako aj pre nezávislých kandidátov, a to na princípe rovnosti.

Poznamenávame, že ZMOS na nesúlad niektorých ustanovení tohoto zákona s Ústavou SR poukazovalo už v priebehu jeho prerokovania v Národnej rade SR formou výziev na poslancov, členov vlády SR a tiež stanoviskami svojich zástupcov na rokovaníach výborov Národnej rady SR s tým, aby nebol Národnou radou prerokovaný a schválený. Aj napriek tomu Národná rada SR väčšinou hlasov prítomných poslancov navrhovaný zákon schválila.“

Na základe § 39 zákona è. 38/1993 Z. z. predseda ústavného súdu 28. augusta 1998 vyžiadal od predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vypracovanie stanoviska k návrhu skupiny poslancov. Predseda Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sa do termínu ústneho pojednávania k listu predsedu ústavného súdu nevyjadril.

Obaja účastníci konania o nesúlade niektorých ustanovení zákona o vo³/₄bách do orgánov samosprávy obcí vyhlásili, že trvajú na ústnom pojednání vo veci. Verejné pojednání pléna ústavného súdu sa uskutoènilo 14. októbra 1998. Navrhovate³/₄a na òom zastupoval JUDr. Ing. Ivan Šimko, poslanec Národnej rady Slovenskej republiky, a Národnú radu Slovenskej republiky JUDr. Peter Kukliš, riadite³/₄ legislatívno-právneho odboru Kancelárie Národnej rady Slovenskej republiky. Zástupcovia oboch strán na ústnom pojednání úvodom vyhlásili, že zotrývajú na svojich stanoviskách obsiahnutých v písomných materiáloch a v priebehu ústneho pojednávania tieto viackrát potvrdili a spresnili, avšak bez toho, že by ich zásadným spôsobom menili, prípadne doplnili.

V prvej èasti odôvodnenia (I.) svojho nálezu ústavný súd uviedol podstatné èasti návrhu skupiny poslancov, ako aj písomné stanoviská Národnej rady Slovenskej

republiky a Združenia miest a obcí Slovenska k tým ustanoveniam zákona o vo^{3/4}bách do orgánov samosprávy obcí, ktorých nesúlad s ústavou navrhovate^{3/4} namietal. V druhej èasti odôvodnenia (II.) ústavný súd uvádza podstatné argumenty navrhovate^{3/4}a odôvodòujúce nesúlad jednotlivých ustanovení citovaného zákona s ústavou, s právnym názorom ústavného súdu a dôvodmi, pre ktoré ústavný súd konštatoval nesúlad niektorých ustanovení posudzovaného zákona s Ústavou Slovenskej republiky a rovnako dôvody, pre ktoré návrh zamietol a v èasti návrhu nevyhovel.

II.

Namietaný nesúlad èl. I § 9 ods. 4, 5 a 6; § 16 ods. 3 písm. b) veta za bodkoèiarkou, ods. 4 veta za bodkoèiarkou, ods. 5 veta za bodkoèiarkou; § 18 ods. 2; § 20 ods. 3 veta štvrtá; § 31 ods. 4 veta šiesta; § 38 ods. 2; § 39 ods. 2 písm. e) veta za èiarkou; § 43 ods. 2 písm. f) veta za bodkoèiarkou; § 44 ods. 4; § 46 ods. 3 písm. e); § 47 ods. 3 písm. d) a § 51 ods. 1 prvá veta, èas vety za bodkoèiarkou zákona SNR è. 346/1990 Zb. o vo^{3/4}bách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov s èl. 12 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky

Navrhovate^{3/4} namietal, že ustanovenia § 9 ods. 4, 5 a 6 a spolu ĩalšie (I. èas petitu návrhu) nie sú v súlade s èl. 12 ods. 2 ústavy. V spojitosti s tým uviedol: „Èlánok 12 ods. 2 ústavy zakotvuje všeobecné pravidlo rovnosti, ktoré sa vzahuje na všetky osoby a dotýka sa všetkých základných práv a slobôd. Okrem iného zakazuje akúko^{3/4}vek diskrimináciu založenú na príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine. Pod^{3/4}a druhej vety cit. ústavného èlánku nemožno nikoho inter alia z dôvodu príslušnosti k urèitej národnosti „poškodzova, zvýhodòova alebo znevýhodòova“. Osobitné ustanovenie o rovnosti obsahuje èl. 30 ods. 4 ústavy, pod^{3/4}a ktorého majú všetci obèania za rovnakých podmienok prístup k voleným a iným verejným funkciám. Rovnaké podmienky znamenajú, že právnym predpisom akejk^{3/4}vek právnej sily nie je možné preferova alebo diskriminova niektoré skupiny obèanov pred inými skupinami, pokia^{3/4} ide o prístup k verejným funkciám. H^{3/4}adiská obsiahnuté v ustanovení èl. 12 ods. 2 ústavy, a teda ani príslušnos k urèitej

národnosti, nesmú by kritériom pre kvalifikáciu alebo diskvalifikáciu pre prístup k týmto funkciám.“.

Ústavný súd pri posudzovaní uvedených ustanovení zákona vychádzal z čl. 12 ods. 2 ústavy, ktorý má povahu generálnej ústavnoprávnej normy (tým zároveň aj garancie), ktorá je predpokladom realizácie jednotlivých základných práv upravených v ústave. Vo vzahu k rovnosti vo volebnom práve (ktorá bola podstatou námietky navrhovateľa v tejto časti návrhu) má však prednosť úprava obsiahnutá v čl. 30 ods. 4 ústavy, ktorá má povahu špeciálnej normy. Ústavný súd vychádzajúc z pravidla, že vo vzájomnom vzahu všeobecnej právnej normy a špeciálnej právnej normy má prednosť špeciálna právna norma (*lex specialis derogat generali*), zastáva právny názor, že napadnuté ustanovenia zákona č. 233/1998 Z. z. (I. časť návrhu) nemôžu byť v nesúlade s čl. 12 ods. 2 ústavy, a preto v tejto časti návrhu navrhovateľa nevyhoveli.

Namietaný nesúlad čl. I § 9 ods. 4, 5 a 6; § 16 ods. 3 písm. b) veta za bodkočiarkou, ods. 4 veta za bodkočiarkou, ods. 5 veta za bodkočiarkou; § 18 ods. 2; § 20 ods. 3 veta štvrtá; § 31 ods. 4 veta šiesta; § 38 ods. 2; § 39 ods. 2 písm. e) veta za čiarkou; § 43 ods. 2 písm. f) veta za bodkočiarkou; § 44 ods. 4; § 46 ods. 3 písm. e); § 47 ods. 3 písm. d) a § 51 ods. 1 prvá veta, časť vety za bodkočiarkou zákona SNR č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov s čl. 30 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky

Podľa navrhovateľa ustanovenie § 9 ods. 4 zákona č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 233/1998 Z. z.“) zaviedlo osobitný spôsob voľby poslancov obecných zastupiteľstiev v obciach, v ktorých tvoria obyvateľstvo príslušníci národnostných menšín a etnických skupín. V týchto obciach sa počet poslancov rozdelí proporcionálne tak, aby toto rozdelenie zodpovedalo pomeru Slovákov a jednotlivých národnostných menšín a etnických skupín v obci. Podľa § 9 ods. 5 zákona č. 233/1998 Z. z. sa tento spôsob voľby aplikuje v obciach, kde príslušníci

národnostnej menšiny alebo etnickej skupiny tvoria pod³/₄a výsledkov ostatného sčítania ³/₄udu od 5 % do 95 % z celkového počtu obyvateľov obce. V zmysle § 9 ods. 6 sa uvedený spôsob vo³/₄by aplikuje aj na obce, v ktorých menšinu obyvateľov tvoria Slováci. Citované zákonné normy teda zaviedli do právneho poriadku - v rámci volieb komunálnych poslancov - systém kvót, ktoré sú založené na príslušnosti k národnostnej menšine alebo etnickej skupine.

V nadväznosti na ustanovenia § 9 ods. 4, 5, 6 zákona č. 346/1990 Zb. sa k danej problematike vzahujú aj ustanovenia § 16 ods. 3 písm. b) veta za bodkočiarkou, ods. 4 veta za bodkočiarkou, ods. 5 veta za bodkočiarkou; § 18 ods. 2; § 20 ods. 3 veta štvrtá; § 31 ods. 4 veta šiesta; § 38 ods. 2; § 39 ods. 2 písm. e) veta za čiarkou; § 43 ods. 2 písm. f) veta za bodkočiarkou, písm. g) veta za bodkočiarkou; § 44 ods. 4; § 46 ods. 3 písm. e); § 47 ods. 3 písm. d) a § 51 ods. 1 prvá veta, tiež vety za bodkočiarkou zákona č. 346/1990 Zb.

Navrhovateľ v spojitosti s tým ďalej uviedol, že funkcia poslanca obecného zastupiteľstva je verejnou funkciou, na ktorú sa vzahuje čl. 30 ods. 4 ústavy. Garancia rovnakého prístupu k verejným funkciám je nezlučiteľná s fixným systémom kvót, ktorý zavedením numerus clausus pre poslancov obecného zastupiteľstva určitej národnosti obmedzuje rozsah prístupu kandidátov tejto národnosti k verejným funkciám. Kandidát určitej národnosti (a je právne irelevantné či slovenskej, alebo menšinovej) totiž v obciach definovaných v § 9 ods. 5 zákona č. 346/1990 Zb. nebude mať prístup ku všetkým mandátom poslancov obecného zastupiteľstva, ale iba k zlomku, ktorý zodpovedá pomeru „jeho“ národnosti na celkovom počte obyvateľov obce. V prípade, ak napr. za slovenskú národnosť by malo byť zvolených 10 poslancov a kandidovať bude 20 kandidátov a za maďarskú národnosť by malo byť zvolených 8 poslancov, avšak kandidovať bude 9, je zrejmé, že kandidáti slovenskej národnosti majú výrazne nižšiu percentuálnu šancu na zvolenie. Inými slovami, ako jednotlivci nemajú k funkcii poslanca obecného zastupiteľstva prístup za rovnakých podmienok. Kandidát, ktorý nemá maďarskú národnosť, sa totiž nemôže uchádzať o poslanecký mandát vyhradený exkluzívne tejto národnostnej menšine vice versa.

Ústava Slovenskej republiky (v zásadnej zhode aj s obsahom Listiny základných práv a slobôd) v článku 12 ods. 1 deklaruje, že ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach, že základné práva a slobody sú neodolateľné, nescudziteľné, nepremleateľné a nezrušiteľné a že sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie.

Ústava ďalej upravuje, že nikoho nemožno z vyššie uvedených dôvodov poškodzovať, znevýhodňovať alebo znevýhodňovať.

Podľa čl. 30 ods. 4 ústavy občania majú za rovnakých podmienok prístup k voleným a iným verejným funkciám. Ústavný súd už predtým v inej veci vyslovil: „V rozsahu prístupu k voleným funkciám sa týmto ustanovením (čl. 30 ods. 4) ústavy zaručuje pasívne volebné právo, možnosť byť zvolený za zástupcu iných občanov a v ich mene vykonávať moc, ktorá podľa čl. 2 ods. 1 ústavy pochádza od nich“ (II. ÚS 48/97 zo 7. januára 1998). Z uvedeného konštatovania vyplýva záver, že právnym predpisom akejkoľvek právnej sily, ale ani aplikovanou praxou orgánov verejnej správy nemožno znevýhodňovať, resp. znevýhodňovať niektoré skupiny občanov oproti iným skupinám občanov v možnostiach ich prístupu k voleným a iným verejným funkciám z dôvodu rasy, jazyka, viery a náboženstva, politického a iného verejného zmýšľania, národného alebo sociálneho pôvodu, príslušnosti k národnostnej alebo etnickej menšine, k majetku a postaveniu a pod. Kritériá vyplývajúce z ústavnoprávneho ustanovenia čl. 30 ods. 4 ústavy, ktoré má univerzálny charakter (preto nemôže byť ani zákonom obmedzené), sú prekážkou vytvárania akýchkoľvek znevýhodnení, resp. obmedzení v prístupe k voleným a iným verejným funkciám.

Pri posudzovaní obsahu ustanovení novoformulovaného § 9 zákona č. 233/1998 Z. z. nemožno však nevidieť, že ústavne deklarový princíp rovnosti občanov (v tomto prípade voličov i kandidátov na poslanecké funkcie v obecných zastupiteľstvách) bol prelomený rozdelením počtu poslaneckých miest, ktoré sa

majú vo³/₄bou v jednomandátových volebných obvodoch obsadi pod³/₄a pomeru Slovákov a jednotlivých národnostných menšín alebo etnických skupín v obci na základe výsledkov ostatného sèítania ³/₄udu, domov a bytov.

Rovnos volebného práva sa všeobecne chápe nielen ako požiadavka, aby každý obèan mal pri výkone volebného práva rovnaké postavenie, ale tiež ako požiadavka, aby každému obèanovi pri rozhodovaní patril jeden hlas a tento jeho hlas mal rovnakú váhu voèi hlasom ostatných voličov a aby sa každý obèan mohol za rovnakých podmienok uchádza o zvolenie a aby mal rovnakú šancu na získanie poslaneckého mandátu.

Rovnos volebného práva je pritom nepochybne iba jedným z mnohých výrazov podstatne širšie ponímanej rovnosti obèanov.

Celkový mechanizmus rozde³/₄ovania počtu poslancov tak, aby toto rozdelenie zodpovedalo pomeru Slovákov a jednotlivých národnostných menšín a etnických skupín v obci pod³/₄a výsledkov ostatného sèítania ³/₄udu, domov a bytov, spôsob podávania kandidátnych listín, spôsob hlasovania, ako aj rozde³/₄ovania mandátov, pod³/₄a právneho názoru ústavného súdu možno hodnoti ako typický príklad upravovania hlasov voličov odovzdaných vo vo³/₄bách.

Ústava Slovenskej republiky neobsahuje ustanovenie, výkladom ktorého by bolo možné odôvodni postup umožňujúci obmedzi alebo modifikova základné práva obèana za úèelom zlepšenia postavenia príslušníkov národnostných menšín alebo etnických skupín. Diferenciácia („rozde³/₄ovanie počtu poslancov tak, aby toto zodpovedalo pomeru Slovákov a jednotlivých národnostných menšín a etnických skupín v obci pod³/₄a výsledkov ostatného sèítania ³/₄udu, domov a bytov“, § 9 ods. 4 zákona è. 233/1998 Z. z.) kandidátov na poslancov orgánov samosprávy obcí na základe ich príslušnosti k urèitej národnosti nemá oporu v ústave. Inak povedané, príslušnos k akejko³/₄vek národnosti nie je akceptovate³/₄ným dôvodom pre vytváranie kritérií za úèelom prístupu k verejným funkciám.

O tom, že akákoľvek forma rozdelenia občanov (a to aj takého, ktorého základom je rozdelenie štátnych občanov - kandidátov na základe národnostnej príslušnosti) nie je zlučiteľná s demokratickými volebnými princípmi, svedčia mnohé teoretické práce z oblasti štátovedy a ústavného práva, ako aj viaceré rozhodnutia európskych ústavných súdov. Tento fakt uvádzajú ako príklad neprípustnej manipulácie volieb (napr. Pernthaler, P. Allgemeine Staatslehre und Verfassungslehre, Springer - Verlag, Wien 1986, s. 240, Schmidt - Bleibtreu / Klein, Kommentar zum Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland (3. vyd.), Luchterhand 1973, Berlin, s. 426, Zbierka rozhodnutí Ústavného súdu SRN - BVerfGE 15, 166 f., Adamovich Funk, Österreichisches Verfassungsrecht, Springer 1985, Wien, s. 194 a nasl. a ďalšie).

Národnostné kvóty, resp. volebný kvót, boli súčasťou volebného systému pred rokom 1990. Podľa čl. 2 ústavného zákona č. 144/1968 Zb. o postavení národností v ĽSSR boli „národnosti primerane k svojej početnosti zastúpené v zastupiteľských zbioroch a v iných volebných orgánoch“. Existencia takéhto ustanovenia v systéme skutočne slobodných a demokratických volieb je vylúčená, pretože predpokladá monopol navrhovania kandidátov a ich „automatické“ zvolenie. V skutočnosti jeho existencia umožnila vytvorenie stavu, keď zvolenie kandidáta do funkcie poslanca nebolo výsledkom volieb, ale bolo dôsledkom uplatnenia tzv. volebného kvóta.

Odmietnutie národnostných kvót, resp. volebného kvóta postaveného na národnostnom, alebo etnickom princípe nie je motivované úsilím o negovanie národností a etník, ale má iné reálne dôvody. V skutočnosti sú príslušníci národnostných menšín občanmi v politickom zmysle takí istí, ako iní občania, pričom podľa toho uplatňujú aj svoje volebné právo.

Pôsobenie zástupcov (príslušníkov) národnostných menšín, resp. etnických skupín, v orgánoch samosprávy obcí musí vychádzať zo všeobecných demokratických princípov. Niet pochyb o tom, že politické strany, ktoré zaradia na svoje kandidátne listiny príslušníkov národnostných menšín alebo etnických skupín, môžu za určitých okolností posilniť svoje volebné výsledky. Uplatňovanie práv národnostných menšín

alebo etnických skupín, ktoré sú nakoniec v právnom poriadku Slovenskej republiky adekvátne upravené, musí vychádzať zo všeobecných princípov zabezpečujúcich dodržiavanie právnych predpisov. To však nie je záležitosťou iba niektorých zástupcov národnostných menšín alebo etnických skupín v orgánoch samosprávy obcí, ale politiky v pravom slova zmysle ako spôsobu riešenia prípadných národnostných (etnických) problémov.

Ústavný súd pri posudzovaní namietaného nesúladu ustanovenia § 9 ods. 4, 5 a 6 zákona č. 233/1998 Z. z., ako aj naďalej nadväzujúce ustanovenia (I. časť návrhu), ktoré treba pre účely konania o súlade právnych predpisov považovať za celok, vychádzal zo všeobecne známej skutočnosti, že ústavná úprava volebného práva v Slovenskej republike je v plnom rozsahu založená na občianskom princípe (tak je upravené volebné právo pre voľby do Národnej rady Slovenskej republiky) a nie na národnostnom a etnickom princípe. Tento záver možno odvodiť na základe týchto argumentov:

- volení zástupcovia (poslanci) odvodzujú vykonávanie moci od občanov, ktorí sú zdrojom štátnej moci (čl. 2 ods. 1 ústavy),
- voľbou svojich zástupcov občania napáňajú svoje politické právo zúčastňovať sa na správe verejných vecí (čl. 30 ods. 1 ústavy),
- pasívne volebné právo ústava priznáva občanovi (čl. 30 ods. 4); toto ústavnoprávne ustanovenie je osobitným ustanovením o rovnosti a týka sa volených funkcií, pričom sa jednoznačne zmieta o občani, a
- rovnosť vo volebnom práve sa viaže na občana ako takého, bez ohľadu na jeho národnosť alebo etnickú príslušnosť („občania majú za rovnakých podmienok prístup k voleným a iným verejným funkciám“, čl. 30 ods. 4 ústavy), a preto sa nemôže viazať na príslušníkov národnostnej menšiny alebo etnickej skupiny.

Inak povedané, právna úprava rozdelenia počtu poslaneckých mandátov do obecných (mestských) zastupiteľstiev pred novelizáciou zákona Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb., t. j. do nadobudnutia účinnosti zákona č. 233/1998 Z. z., ktorá bola založená na občianskom princípe, spôôala kritériá právneho štátu.

Podľa právneho názoru ústavného súdu má by volebné právo upravené tak, aby zastúpenie poslancov v obecných (mestských) zastupiteľstvách bolo výsledkom (výrazom) vôle voličov, do ktorej by nemali zasahovať dôsledky vyplývajúce z uplatňovania zákonnej úpravy o rozdeľovaní počtu poslancov na základe národnostných alebo etnických kvót.

Pre úplnosť možno uviesť, že uvedený princíp sa vo volebnom práve Slovenskej republiky neuplatňuje ani podľa zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1990 Zb. o voľbách do Slovenskej národnej rady v znení neskorších predpisov.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd preto rozhodol, že ustanovenia § 9 ods. 4, 5 a 6, ako aj na ne nadväzujúce ustanovenia (bod 1. výroku tohto rozhodnutia), nie sú v súlade s čl. 30 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, ktoré upravuje rovnosť druhovo vymedzenej špecifickej oblasti, t. j. k rovnosti občanov v prístupe k voleným a iným verejným funkciám.

Uplatňovanie národnostného (etnického) princípu pri rozdeľovaní počtu poslancov do obecných (mestských) zastupiteľstiev v ustanoveniach § 9 ods. 4, 5 a 6, ako aj na neho nadväzujúcich označených ustanovení zákona č. 233/1998 Z. z. je v príčinnej súvislosti so všeobecnosťou a rovnosťou volebného práva, ale nie s ústavným princípom slobodnej voľby, ako je upravený v čl. 30 ods. 1 ústavy. Toto ústavnoprávne ustanovenie upravuje základné právo občanov zúčastňovať sa na správe verejných vecí priamo alebo slobodnou voľbou svojich zástupcov, t. j. aktívnym volebným právom, ktoré však nemôže byť uplatňovaním princípu národnostných alebo etnických kvót porušené. Preto námietka navrhovateľa o nesúlade označených ustanovení zákona č. 233/1998 Z. z. (I. časť návrhu) s čl. 30 ods. 1 ústavy nie je podľa právneho názoru ústavného súdu opodstatnená. Z uvedeného dôvodu ústavný súd nevyhovел námietke navrhovateľa na vyslovenie nesúlady čl. I § 9 ods. 4, 5 a 6 a ďalších označených ustanovení citovaného zákona (I. časť návrhu) s čl. 30 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

**Namietaný nesúladi. I § 9 ods. 4, 5 a 6 a ialších oznaèených ustanovení
zákona è. 233/1998 Z. z. (I. èas petitu návrhu)
s èl. 31 Ústavy Slovenskej republiky**

Pod³/₄a navrhovate³/₄a sa princíp národnostných kvót dostal do rozporu aj s èl. 31 ústavy, ktorý chráni slobodnú súaž politických síl. Kandidáti jednej národnosti totiž nebudú slobodne súaži s ostatnými kandidátmi na funkciu poslancov obecného zastupite³/₄stva, ale iba s kandidátmi tej istej - svojej - národnosti. Pod³/₄a navrhovate³/₄a to znemožuje kandidátovi s urèitou charakteristikou (národnostnou) súaži s inými kandidátmi.

Pod³/₄a èl. 31 ústavy „zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd“ a jej výklad a používanie musia umožòova a ochraòova slobodnú súaž politických síl v demokratickej spoločnosti.

Za úèelom stabilizácie demokracie a právnosti štátu ústava obsahuje ustanovenia, ktoré implikovane zahàdajú zámer ústavodarcu zaruèi zvýšenú ochranu zvláš dôležitým spoločenským vzahom (PL. ÚS 7/96). K ústavným zárukám stabilizácie demokracie a právnosti štátu patrí aj princíp ochrany slobodnej súaže politických síl v tvorbe a uplatòovaní zákonov upravujúcich politické práva a slobody.

Princíp ustanovený v èl. 31 ústavy nemá povahu ústavného práva alebo slobody zaruèenej jednotlivcovi. Jeho obsahom je záväzok Národnej rady Slovenskej republiky pri prijímaní zákonov upravujúcich politické práva a slobody schváli iba také zákony, ktorými sa umožní a ochráni slobodná súaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Obsahom princípu ustanoveného v èl. 31 ústavy je zároveň aj záväzok ostatných orgánov verejnej moci uplatòova zákony upravujúce politické práva a slobody jedine spôsobom, ktorý umožní a ochráni slobodnú súaž politických síl.

Citované ustanovenie ústavy má priamu spojitos so všetkými politickými právami vyjadrenými v ústave a svojou povahou zásadne ovplyvňuje formovanie politických síl v demokratickej spoločnosti. Formuluje všeobecné požiadavky predovšetkým so zameraním na tvorbu zákonodarstva. Slobodná súťaž politických síl nachádzajúca výraz predovšetkým vo voľbách je základným predpokladom fungovania demokratického štátu a to je dôvodom, aby obsah čl. 31 ústavy bol transformovaný najmä vo volebných zákonoch. To znamená, že aj zákon o voľbách do orgánov samosprávy obcí, v danom prípade ustanovenia § 9 ods. 4, 5 a 6 a spolu s nimi ďalšie, ktoré sú vymenované v časti I. petitu návrhu, je potrebné konfrontovať s požiadavkou, či umožňujú a ochraňujú slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. V rozpore s obsahom tohto ústavného ustanovenia je akékoľvek jeho porušenie vo voľbách, v danom prípade rozdeľovanie počtu poslancov obecných (mestských) zastupiteľstiev zodpovedajúce pomeru Slovákov a jednotlivých národnostných menšín a etnických skupín (tým aj politických síl, ktoré reprezentujú).

Ochrana práva voliť a uchádzať sa o volené funkcie (poslanca obecného alebo mestského zastupiteľstva) je aj v podmienkach Slovenskej republiky zásadnou záležitosou fungovania jeho politického systému. Zásahy zákonodarcu do tvorby vôle voličov, ktorá sa transformuje do zloženia orgánov samosprávy obcí, môžu byť iba výnimočné a musia byť prísne ohraničené, a to nielen s ohľadom na ústavnosť, ale aj na všeobecné (politické) kritériá demokratickej spoločnosti. Vo vzahu k voľbám do orgánov samosprávy obcí je prioritnou záležitosou z hľadiska ústavnosti § 9 ods. 4, 5 a 6 zákona č. 233/1998 Z. z. posúdenie toho, či slobodná súťaž politických síl predstavuje apriori odmietnutie zákonnej možnosti ustanovenia akýchkoľvek podmienky pre vstup do tejto súťaže a počinanie si v nej. Moc sa v demokratickej spoločnosti vytvára zdola a nie naopak, pretože podľa čl. 2 ods. 1 ústavy „všetka moc pochádza od občanov“, a to na základe princípu zvrchovanosti občanov nad štátnou mocou reprezentovanou štátnymi orgánmi, ktoré svoju moc získavajú práve od občanov. V štáte teda uruje občan a nie štát uruje občanovi. Medzi možnosťami zákonodarcu zasahovať do základných práv a slobôd a možnosťami zasahovať do slobodnej súťaže politických síl je zásadný rozdiel. Podľa čl. 13 ods. 2 ústavy medzi základnými právami a slobodami možno upraviť za podmienok ustanovených

ústavou alebo zákonom. Vo vzahu k politickým právam však platí čl. 31 ústavy, ktorý naopak slobodnú súťaž politických síl nielenže neumožňuje zákonmi obmedzovať, ale od zákonov („zákonná úprava ...“), a to predovšetkým volebných zákonov požaduje, aby umožňovali a ochraňovali túto slobodnú súťaž (vrátane výkladu a používania takejto zákonnej úpravy). Možno konštatovať, že túto ústavnú podmienku zákon č. 233/1998 Z. z. zavedením národnostných a etnických kvót pri rozdeľovaní počtu poslaneckých mandátov nerešpektuje.

Prijatím napadnutých ustanovení zákona č. 233/1998 Z. z. (I. čas petitu návrhu) zákonodarca zasiahol do ústavou garantovanej slobodnej súťaže politických síl v demokratickej spoločnosti, čím došlo k ich nesúladu s čl. 31 ústavy.

**Namietaný nesúlad čl. I § 9 ods. 4, 5 a 6 a ďalších označených ustanovení
zákona č. 233/1998 Z. z. (I. čas petitu návrhu)
s čl. 33 Ústavy Slovenskej republiky**

Navrhovateľ ďalej uviedol, že ustanovenia § 9 ods. 4, 5 a 6 zákona o voľbách do orgánov samosprávy obcí sa ocitli v nesúlade aj s čl. 33 ústavy, nakoľko: „Ak sa jedným z objektívnych faktorov volebného úspechu stane príslušnosť k určitej národnosti, je spochybnená sloboda rozhodovania o vlastnej národnosti. Uvedenú situáciu je potom možné kvalifikovať ako nepriame ovplyvňovanie rozhodovania o národnosti.“. Nakoľko príslušnosť ku ktorejkoľvek národnostnej menšine alebo etnickej skupine nemôže byť nikomu na ujmu, navrhovateľ dospel k záveru, že zavedenie systému etnických a národnostných kvót je v rozpore s článkom 33 Ústavy.

Ústavný súd po analýze citovaných ustanovení (I. čas petitu návrhu) zistil, že tieto ustanovenia v žiadnom prípade nezasahujú do základného práva príslušníkov národnostných menšín alebo etnických skupín voľiť a byť volení do orgánov samosprávy obcí. Povedané inými slovami, príslušnosť k národnostnej menšine alebo etnickej skupine ich v žiadnom rozsahu a ani žiadnym spôsobom neobmedzuje v ich

aktívnom èi pasívnom volebnom práve, z èoho logicky vyplýva, že v danom prípade ani nemôže dôjsť k ujme, ktorá podľa èl. 33 ústavy nie je prípustná.

Argumentácia navrhovateľa v tejto èasti jeho návrhu bola vnútorne protireèivá, nakoľko na podporu svojho tvrdenia o vzniku ujmy v dôsledku príslušnosti k národnostnej menšine alebo etnickej skupine v spojitosti so zavedením systému národnostných alebo etnických kvót pri rozdeľovaní počtu poslancov do obecných (mestských) zastupiteľstiev uviedol dôvody, ktoré vo svojej podstate nemôžu objektívne vyvolať nesúlad príslušných ustanovení zákona è. 233/1998 Z. z. s èl. 33 ústavy.

Stav, ktorý vo volebnej praxi môže nastať v dôsledku priameho uplatňovania § 9 ods. 4, 5 a 6 zákona è. 233/1998 Z. z. pri rozdeľovaní počtu poslancov obecných (mestských) zastupiteľstiev, ktorý sa v obci volí, voči občanom Slovenskej republiky, patriacim do národnostnej menšiny alebo etnickej skupiny, možno podľa právneho názoru ústavného súdu (a naopak ako to hodnotí navrhovateľ) hodnotiť ako určitú formu ich pozitívnej diskriminácie, ktorú však rozhodne nemožno považovať za ujmu, ktorá by mala byť všeobecne spájaná s príslušnosťou ku ktorejkoľvek národnostnej menšine alebo etnickej skupine.

Z uvedených dôvodov ústavný súd nevyhovel návrhu navrhovateľa v èasti požadujúcej vyslovenie nesúladu § 9 ods. 4, 5 a 6 zákona è. 233/1998 Z. z. s èl. 33 ústavy.

**Namietaný nesúlad èl. I § 16 ods. 8 a § 21 ods. 4 zákona è. 233/1998 Z. z.
s èl. 30 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky**

Podľa navrhovateľa ústava neupravuje podmienky výkonu pasívneho volebného práva pre voľby poslancov obecných a mestských zastupiteľstiev a starostov (primátorov) obcí a miest.

Navrhovateľ pritom vychádzal z čl. 30 ods. 4 ústavy, podľa ktorého občania majú za rovnakých podmienok prístup k voleným a iným verejným funkciám. Z aspektu tohto ústavnoprávneho ustanovenia zavedenie 1-ročného trvalého pobytu v obci pre uplatnenie pasívneho volebného práva vytvára podľa navrhovateľa nerovnosť medzi potencionálnymi kandidátmi, ktorí túto podmienku spĺňajú a tými, ktorí ju nespĺňajú. Občania, ktorí v dobe jedného roka pred konaním volieb zmenia svoj trvalý pobyt v obci (aj z dôvodu vis maior), nebudú môc realizovať svoje pasívne volebné právo v žiadnej obci na území Slovenskej republiky. Podľa navrhovateľa pri preukazovaní „objektívneho a rozumného“ odôvodnenia znáša dôkazné bremeno v celom rozsahu štát. Zákonodarcovia však zavedenie podmienky 1-ročného trvalého pobytu v obci neodôvodnili - ani v normatívnom texte, ani v dôvodovej správe - s poukazom na žiadnu verejnú hodnotu, či legitímny účel. Preto podľa navrhovateľa je evidentné, že z uvedených dôvodov sú ustanovenia § 16 ods. 8 a § 21 ods. 4 zákona č. 233/1998 Z. z. v rozpore s čl. 30 ods. 4 ústavy.

Ako už bolo uvedené, ustanovenie čl. 30 ods. 4 ústavy zaručuje občianovi právo za rovnakých podmienok mať prístup k voleným a iným verejným funkciám.

Podľa čl. 64 ods. 2 ústavy obec je samostatným územným a správnym celkom Slovenskej republiky združujúci osoby, ktoré majú na jej území trvalý pobyt.

Z uvedeného vyplýva, že za obyvateľa obce je považovaný občan s trvalým pobytom v nej, pričom jeho dážka nie je ohraničená.

Zákonná požiadavka, aby kandidát za poslanca obecného alebo mestského zastupiteľstva a tak isto kandidát na funkciu starostu alebo primátora obce a mesta mal trvalý pobyt v obci, v ktorej bude kandidovať, je ustanovená aj v iných ustanoveniach zákona č. 233/1998 Z. z. Je tomu tak v § 16 ods. 2 písm. b) a v § 21 ods. 3. V týchto ustanoveniach (náležitosti kandidátnych listín) sa však požaduje splnenie (okrem iných podmienok) podmienky trvalého pobytu v obci, ale nie „dážky trvalého pobytu v obci“.

V danom prípade ustanovenia § 16 ods. 8 a § 21 ods. 4 zákona è. 233/1998 Z. z. urèujú pre kandidátov vo vo³/₄bách do orgánov samosprávy obcí širší rozsah podmienok pasívneho volebného práva ako je to uvedené v § 3 citovaného zákona (medzi taxatívne vymenovanými prekážkami pasívneho volebného práva sa nenachádza prekážka dážky trvalého pobytu kandidáta v obci).

Ústavný súd pri hodnotení ústavnosti alebo neústavnosti napadnutých ustanovení zákona è. 233/1998 Z. z. bral do úvahy tieto aspekty:

- èi objektívne existuje legitímny verejný záujem na obmedzení pasívneho volebného práva,
- èi zákonom upravené obmedzenie pasívneho volebného práva je naozaj nevyhnutné so zameraním na realizáciu verejného záujmu,
- èi existuje priama príèinná súvislos medzi verejným záujmom a potrebou zákonného obmedzenia pasívneho volebného práva.

Ich posúdením dospel k záveru, že zákonná požiadavka splnenia „kvalitatívnych“ požiadaviek, ktoré by mal kandidát na poslanca obecného (mestského) zastupite³/₄stva a kandidát na funkciu starostu obce (primátora) späòa prostredníctvom podmienky dážky trvalého pobytu v obci, nemá opodstatnenie z aspektu verejného záujmu. Takáto zákonná podmienka v dôsledku toho nie je v súlade s možnosou rovnakého prístupu obèanov k voleným a iným verejným funkciám upravenou v èl. 30 ods. 4 ústavy.

**Namietaný nesúlاد èl. I § 30 ods. 2 zákona è. 233/1998 Z. z.
s èl. 1 Ústavy Slovenskej republiky**

Navrhovate³/₄ v tejto èasti svojho návrhu dôvodil tým, že „zákon è. 346/1990 Zb. ani zákon è. 468/1991 Zb. o prevádzkovaní rozhlasového a televízneho vysielania v znení neskorších predpisov definíciu miestneho rozhlasového alebo televízneho vysielania neobsahuje. Nie je teda zrejmé, èi sa výnimka z uvedeného

zákazu dotýka vysielania, ktoré je šírené iba na území jednej obce, viacerých obcí alebo určitého regiónu. Vzniká teda znaená interpretaená neistota, ktorá je v rozpore s definíciou Slovenskej republiky ako právneho štátu, zakotvenou v čl. 1 ústavy. Jedným z definièných princípov právneho štátu je právna istota. Požiadavkou právnej istoty je, aby zákony v právnom štáte boli pochopené dostatoène a aby umožòovali ich adresátom urobi si aspoð predstavu o svojej právnej situácii. Nejasnos, viacvýznamovos a vágnos pojmu „miestne rozhlasové alebo televízne vysielanie“ vytvára stav právnej neistoty, èím sa dostáva do rozporu s čl. 1 ústavy.“.

Princíp právneho štátu proklamovaný v čl. 1 ústavy je základným ústavnoprávnym princípom v Slovenskej republike. Ak zákonodarný orgán nepostupuje v súlade s inými ustanoveniami ústavy, poruší tým aj princíp ústavnosti vyplývajúci z čl. 1 ústavy. Národná rada ako zákonodarný orgán je viazaná kritériami ústavnosti v rovnakej miere ako ostatné orgány verejnej moci v Slovenskej republike (čl. 2 ods. 2 ústavy). Pri uplatòovaní svojej zákonodarnej pôsobnosti môže prija zákon, pokiaľ ním neprekroèí ústavou daný rámec. Požiadavka, aby všeobecne záväzné právne predpisy spòdali kritéria zrozumiteľnosti, a to osobitne vtedy, ak sa nimi zakazujú určité formy správania sa, predstavuje významný faktor eliminovania možnosti ich svojvoľného, úèelového, nejednotného alebo iného nežiaduceho vykladania a uplatòovania príslušnými orgánmi verejnej moci (právny predpis má presne definovať správanie sa príslušných subjektov, ktoré chce obmedzi).

Ústavný súd v predchádzajúcich konaniach o súlade právnych predpisov alebo ich èastí s ústavou už viackrát rozhodol, že prijatím zákona porušujúceho konkrétne ustanovenie ústavy národná rada ako zákonodarný orgán nepostupovala v súlade s čl. 1 ústavy (PL. ÚS 32/95; PL. ÚS 36/95; PL. ÚS 37/95; PL. ÚS 42/95; PL. ÚS 43/95; PL. ÚS 11/96; PL. ÚS 17/96; PL. ÚS 4/97).

Z obsahu napadnutého ustanovenia § 30 ods. 2 zákona è. 233/1998 Z. z. a ani z obsahu súvisiacich právnych predpisov nie je zrejmé, èo sa v danom prípade považuje za „miestne rozhlasové alebo televízne vysielanie“. Tieto pojmy nie sú zákonom definované. Preto nie je ani zrejmé prostredníctvom akého vysielania

zákonodarca toleruje, resp. netoleruje volebnú kampaň. Tým sa vytvára stav, ktorý umožňuje rôznorodý a účelový výklad tohto ustanovenia, čím sa zakladá stav právnej neistoty. Ani na základe všeobecného interpretačného pravidla, t. j. čl. 152 ods. 4 ústavy, nie je v danom prípade možno vytvoriť stav právnej istoty u adresátov citovanej právnej normy o správaní, ktorým neporušia jej obsah.

Obsah § 30 ods. 2 zákona č. 233/1998 Z. z. nie je v súlade s obsahom princípu právneho štátu, ktorý vyjadruje článok 1 Ústavy Slovenskej republiky. Právna norma obsiahnutá v tomto ustanovení nie je formulovaná jednoznačne a pre jej adresáta dostatočne zrozumiteľne. Tento nedostatok nemožno odstrániť ani výkladom podľa čl. 152 ods. 4 ústavy. Preto ústavný súd vyslovil jeho nesúlad s čl. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Namietaný nesúlad čl. IV § 200ga ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb.

Občiansky súdny poriadok v znení zákona č. 233/1998 Z. z.

s čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky

Navrhovateľ ďalej namietal, že čl. IV § 200ga ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení zákona č. 233/1998 Z. z. „je v rozpore s čl. 48 ods. 2 ústavy, ktorý garantuje každému (a teda aj právnickým osobám), aby sa jeho vec prerokovala ... v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom ...“. Podľa navrhovateľa „keďže súd môže rozhodovať aj o zrušení registrácie kandidáta, je zrejme, že účastníkom konania je politická strana, ktorá podala návrh na začatie konania a nie politická strana, ktorej sa návrh dotýka“.

Základom argumentácie odporcu, t. j. Národnej rady Slovenskej republiky, bolo tvrdenie, že „v súvislosti so znením § 200ga ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku je potrebné rozumiť politickou stranou politickú stranu alebo politické hnutie alebo nezávislého kandidáta, ktorých sa rozhodnutie dotýka a v prípade, že návrh podala iná politická strana, politické hnutie alebo nezávislý kandidát, aj túto politickú stranu, politické hnutie, resp. nezávislého kandidáta. Dikcia tohto

ustanovenia je v súlade s Legislatívnymi pravidlami tvorby zákonov; použitie jednotného èísła neznamená obmedzenie počtu oprávnených úèastníkov.“.

Ústavný súd pri posudzovaní ústavnosti citovaného ustanovenia Obèianskeho súdneho poriadku vychádzal z predpokladu, že slovné spojenie „jeho vec“, ktoré je súčasťou èl. 48 ods. 2 ústavy (každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala verejne, bez zbytoèných prieahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadri ku všetkým vykonávaným dôkazom) je nutné vyklada v takom zmysle ako to logicky vyplýva z tohto textu. To znamená, že každý, o ktorého právach a povinnostiach sa má pred súdom kona, má ma možnos sa tohto konania zúèastni a vyjadri sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, t. j. aby súd o veci, ktorá sa ho dotýka, konal v jeho prítomnosti a verejne. Táto ústavnoprávna zásada nemôže by modifikovaná nielen zákonnou úpravou, ale ani iným spôsobom, napr. Legislatívnymi pravidlami schválenými uznesením Národnej rady Slovenskej republiky, dôsledkom èoho je, že predmetné ustanovenie (§ 200ga ods. 2 Obèianskeho súdneho poriadku) umožňuje súdu kona o politickom práve (èl. 30 ods. 1 a 4 ústavy) bez toho, aby sa konania mohol zúèastni ako úèastník ten, ktorého práv sa konanie týka.

Z týchto dôvodov ústavný súd rozhodol o nesúlade ustanovenia § 200ga ods. 2 zákona è. 99/1963 Zb. Obèiansky súdny poriadok v znení zákona è. 233/1998 Z. z. s èl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

**Namietaný nesúlad èl. I § 30 ods. 3 zákona è. 233/1998 Z. z.
s èl. 26 ods. 1, 2 a 4 Ústavy Slovenskej republiky**

Pod³/₄a § 4 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky è. 38/1993 Z. z. sa plénum Ústavného súdu Slovenskej republiky uznáša nadpoloviènou väčšinou všetkých sudcov. Keiže sa pri hlasovaní o predloženom návrhu vo veci súladu èl. I, § 30 ods. 3 zákona è. 233/1998 Z. z. s Ústavou Slovenskej republiky nedosiahla nadpolovièná väčšina hlasov všetkých sudcov, ústavný súd pod³/₄a citovaného ustanovenia návrh zamietol.

**Namietaný nesúlad èl. I § 14 ods. 2 a § 14a ods. 3
zákona è. 233/1998 Z. z. s èl. 31 Ústavy Slovenskej republiky**

V ïalšej èasti svojho návrhu navrhovate^{3/4} uviedol, že: „pod^{3/4}a § 14 ods. 2 zákona è. 346/1990 Zb. v prípade, ak miestna volebná komisia nemá stanovený poèet èlenov, vymenuje zostávajúcich èlenov komisie prednosta okresného úradu. Identickou právomocou disponuje, v zmysle § 14a ods. 3 zákona è. 346/1990 Zb., prednosta krajského úradu vo vzahu k mestskej volebnej komisii. Keïže prednosta okresného, resp. krajského úradu, je predstavite^{3/4}om štátnej správy, menovaný vládou Slovenskej republiky, je táto úprava zásahom do slobodnej súaže politických síl. Pod^{3/4}a doterajšej úpravy vykonávali túto èinnos starostovia obcí (primátori miest), ktorí sú volení priamo obèanmi, a preto sú vo svojom rozhodovaní nezávislí. Prednosta miestneho úradu štátnej správy však nie je nezávislým a môže by z akýchko^{3/4}vek dôvodov, alebo aj bez dôvodu, odvolaný vládou SR.

Z uvedeného dôvodu je § 14 ods. 2 a § 14a ods. 3 zákona è. 346/1990 Zb. v rozpore s èl. 31 ústavy, ktorý garantuje slobodnú súaž politických síl.“.

Napadnuté ustanovenia zákona è. 233/1998 Z. z. nie sú, ako už bolo konštatované, pod^{3/4}a navrhovate^{3/4}a v súlade s èl. 31 ústavy. Vychádzajúc z textu tohto ústavnoprávneho ustanovenia, ústavný súd preto analyzoval, èi uvedené ustanovenia zákona è. 233/1998 Z. z., ako aj ich používanie a výklad umožòujú a ochraòujú slobodnú súaž politických síl v Slovenskej republike alebo èi takáto právna úprava môže pôsobi opaène, t. j. zabraòova, obmedzova alebo neochraòova slobodnú súaž. Inak povedané, èi svojou podstatou nepôsobí voèi niektorým skupinám politických síl diskriminaène, v danom prípade pri kreovaní volebných komisií vymenovaných v § 14 a v § 14a zákona è. 233/1998 Z. z.

Gramatickým a logickým výkladom oboch napadnutých ustanovení (a v širšom kontexte aj ïalších ustanovení citovaného zákona) možno, pod^{3/4}a právneho

názoru ústavného súdu, dospie k zisteniu, že tak v prípade miestnej volebnej komisie (§ 14), ako aj v prípade mestských volebných komisií v Bratislave a v Košiciach (§ 14a) každá politická strana, ktorá podáva kandidátne listiny do obecného (mestského) zastupiteľstva, deleguje najneskôr 55 dní pred dňom volieb bez akéhokoľvek diskriminačného obmedzenia jedného člena a jedného náhradníka do uvedených volebných komisií. Namietanými ustanoveniami zákona č. 233/1998 Z. z., vymedzená právomoc prednostu okresného, resp. krajského úradu doplní (vymenová) zostávajúcich členov uvedených volebných komisií sa môže subsidiárne realizovať iba v prípade, ak príslušné kandidujúce politické strany svojím vlastným priením nevyužijú delegované oprávnenie priznané im zákonom. Práve ono je prejavom (formou) slobodnej súťaže politických síl spoločnosti, v danom prípade politických strán kandidujúcich do obecného (mestského) zastupiteľstva. Skutočnosť, že podľa § 14 ods. 2 a § 14a ods. 3 zákona č. 233/1998 Z. z. môže prednosta okresného alebo krajského úradu dodatočne vymenová zostávajúcich členov miestnych (mestských) volebných komisií (k tomu môže dôjsť vtedy, ak kandidujúce politické strany možnosť danú im v § 14 ods. 1 zákona), nie je dôvodom na vyslovenie nesúladu napadnutých ustanovení zákona č. 233/1998 Z. z. s čl. 31 ústavy.

**Namietaný nesúlad čl. I § 17 ods. 4 a § 22 ods. 2 zákona č. 233/1998 Z. z.
s čl. 142 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky**

Navrhovateľ v ďalšom namietal, že v rozpore s čl. 142 ods. 1 ústavy sa ocitli ustanovenia § 17 ods. 4 a § 22 ods. 2 zákona č. 233/1998 Z. z. Na odôvodnenie tejto časti návrhu uviedol: „podľa § 17 ods. 4 a § 22 ods. 2 zákona č. 346/1990 Zb. môže proti rozhodnutiu miestnej volebnej komisie o zaregistrovaní alebo nezaregistrovaní kandidáta podať každá kandidujúca politická strana alebo nezávislí kandidáti návrh na súd na vydanie rozhodnutia o zrušení registrácie kandidáta alebo návrh na vydanie rozhodnutia o zaregistrovaní kandidáta. Procesný postup na súde vo veciach registrácie kandidátnych listín upravila ako samostatný typ konania v § 200ga nepriamo novelizácia Občianskeho súdneho poriadku (zákon č. 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov, ďalej len „OSP“), vykonaná zákonom č. 233/1998 Z. z.

Podľa čl. 142 ods. 1 ústavy všeobecné súdy majú právomoc rozhodovať v občianskoprávných a trestnoprávných veciach a preskúmava zákonnosť rozhodnutí správnych orgánov. Miestnu volebnú komisiu však nie je možné kvalifikovať ako správny orgán. Správne orgány sú ústredné a miestne orgány štátnej správy. Teória správneho práva nedáva jednoznačnú odpoveď, či pod pojem „správny orgán“ možno zahrnúť aj orgán verejnej správy, t. j. orgán územnej alebo záujmovej samosprávy. Správne orgány však per definitionem sú iba orgány, ktoré participujú na výkone verejnej správy. Verejná správa je vykonávaním zákonov (alebo inou činnosťou vo verejnom záujme) osobami, ktoré nie sú nezávislé. Volebné komisie sú síce subjektmi verejného práva, avšak nedisponujú žiadnou právomocou v oblasti verejnej správy. Sú spoločensko-politickými orgánmi sui generis.“

Preto podľa navrhovateľa „priznanie právomoci všeobecnému súdnictvu rozhodovať o opravnom prostriedku proti rozhodnutiu miestnej volebnej komisie je z uvedených dôvodov v zjavnom rozpore s čl. 142 ods. 1 ústavy. Zákonodarcia nemôže priznávať ústavným orgánom ďalšie zákonné právomoci, ktoré nemajú oporu v texte ústavy. Výnimkou sú iba ústavné blankety, ktoré splnomocňujú zákonodarcu upraviť ďalšie zákonné právomoci určitého štátneho orgánu.“ V odôvodnení návrhu navrhovateľ však neuviedol komu by sa mala zveriť právomoc rozhodovať vo veciach upravených v napadnutých ustanoveniach zákona č. 233/1998 Z. z.

Odporca v stanovisku k návrhu týkajúcom sa uvedenej problematiky argumentoval takto: „čl. 142 ods. 1 ústavy nie je možné vysvetľovať tak zúžene, ako je to uvedené v návrhu skupiny poslancov. Toto ustanovenie je podľa neho potrebné „chápať“ aj v súlade s § 7 Občianskeho súdneho poriadku. Z neho odvodil právomoc všeobecného súdnictva rozhodovať vo veciach o zrušení registrácie kandidáta alebo o zaregistrovaní kandidáta.“

Súdy v občianskom súdnom konaní prejednávajú a rozhodujú veci, ktoré vyplývajú z občianskoprávných, pracovných, rodinných, družstevných, ako aj z obchodných vzťahov (vrátane podnikateľských a hospodárskych vzťahov), pokiaľ ich

pod³/₄a zákona neprejednávajú a nerozhodujú o nich iné orgány (§ 7 ods. 1). Rozhodujú aj o ďalších veciach za predpokladu, že to ustanovuje zákon (§ 7 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku). Ústavný súd sa nestotožnil s názorom odporcu, pretože ústavnú právomoc všeobecného súdnictva nemožno vysvet³/₄ova na základe ustanovení zákona. Zákonom možno špecifikovať len takú právomoc všeobecných súdov, ktorou sa neprekročí rámec ústavy. Pre hodnotenie ústavnosti týkajúcej sa všeobecných súdov u ich pôsobnosti urèenej èl. I § 17 ods. 4 a § 22 ods. 2 zákona è. 233/1998 Z. z. nie je právne významné, èi je táto pôsobnosť v súlade s § 7 Občianskeho súdneho poriadku.

Preskúmanie rozhodnutí miestnej volebnej komisie všeobecným súdom môže by v súlade s èl. 142 ods. 1 ústavy iba za predpokladu, že sa ním realizuje právomoc všeobecného súdnictva preskúma rozhodnutia správnych orgánov.

Pod³/₄a èl. 142 ods. 1 ústavy súdy preskúmajú zákonnosť rozhodnutí správnych orgánov. Pojem „rozhodnutie orgánu verejnej správy“ uvedený v èl. 46 ods. 2 ústavný súd hodnotil ako rovnocenný s termínom „rozhodnutia správnych orgánov“, ktorý sa nachádza v èl. 142 ods. 1 ústavy. V právnom poriadku Slovenskej republiky toto synonymum použil aj zákonodarca, keď napr. v § 244 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku ustanovil: „V správnom súdnictve preskúmajú súdy zákonnosť rozhodnutí orgánov štátnej správy, orgánov územnej samosprávy, ako aj orgánov záujmovej samosprávy a ďalších právnických osôb, pokia³/₄ im zákon zveruje rozhodovanie o právach a povinnostiach fyzických osôb v oblasti verejnej správy (ďalej len „rozhodnutie správneho orgánu“)“.

Pojem verejnej správy je termínom, ktorý sa do právnej teórie i praxe zaviedol v 90. rokoch namiesto pojmu „štátna správa“. Vyjadruje sa ním zmenená skutočnosť, pod³/₄a ktorej správu verejných vecí môžu vykonávať aj neštátne subjekty. Pojem verejnej správy sa odvodil od pojmu správy ako vedomej činnosti slúžiacej na dosiahnutie určitého cie³/₄a (účelu). Pod³/₄a toho, èi ide o činnosť sledujúcu súkromné alebo verejné ciele, sa rozlišuje medzi správou súkromnou a verejnou. Verejnú správu charakterizuje to, že sa vykonáva vo verejnom záujme. Pojem verejná správa

označuje buď èinnos alebo inštitúcie, ktoré správu vykonávajú. Volebné komisie sú inštitúciami verejnej správy za predpokladu, že èinnos, ktorú vykonávajú, je správnu èinnosou vykonávanou vo verejnom záujme. Právna úprava upravujúca vo^{3/4}by do orgánov samosprávy obcí vytvorila volebné komisie s právomocami, ktorých uplatnenie je vo verejnom záujme.

Verejný záujem treba vymedzova pod^{3/4}a okolností prípadu. V okolnostiach prípadu, ktorý je predmetom konania pred ústavným súdom, je právne významné rozhodnutie o tom, èi pri príprave a zabezpeèovaní volieb je vo verejnom záujme vytvori orgán verejnej moci, a èi takým orgánom je miestna volebná komisia.

Navrhovate^{3/4} namietol, že volebné komisie sú spoločensko-politickými orgánmi sui generis, nedisponujú právomocou v oblasti verejnej správy. Nako^{3/4}ko miestnu volebnú komisiu nemožno kvalifikova ako správny orgán, zákonodarca pod^{3/4}a názoru navrhovate^{3/4}a rozšíril právomoc všeobecného súdu nad rámec jeho právomoci, keď mu zveril konanie o návrhoch proti rozhodnutiam miestnej volebnej komisie.

Odporca oznaèil miestnu volebnú komisiu za subjekt verejného práva sui generis. Jej rozhodnutia v súvislosti s uplatnením pasívneho volebného práva sú pod^{3/4}a jeho názoru preskúmate^{3/4}né súdom bez rozporu s èl. 142 ods. 1 ústavy.

Pod^{3/4}a právneho názoru ústavného súdu orgánom verejnej správy môže by iba taký orgán, ktorý má právomoc vo veciach správy verejných vecí. Zákon è. 233/1998 Z. z. urèil miestnej volebnej komisii urèitú rozhodovaciu právomoc. Napríklad pod^{3/4}a § 14 ods. 4 písm. a) citovaného zákona rozhoduje o registrácii alebo neregistrácii kandidátov. Zákonom ustanovenú právomoc miestna volebná komisia nemôže vykonáva pri správe súkromných vecí. Uplatnenie volebného práva vo vo^{3/4}bách je spôsobom realizácie základného práva obèana, ktoré sa ako politické právo zaručuje ústavou. Toto právo sa uplatòuje vo vzahu medzi obèanom a štátom, ktorý patrí k najvýznamnejším verejnoprávnym vzahom.

Miestna volebná komisia nie je orgánom štátnej správy, ale je orgánom verejnej správy. Ustanovením čl. 142 ods. 1 ústavy sa súdom zveruje právomoc preskúma zákonnos rozhodnutí správnych orgánov. Prostredníctvom tejto formulácie ústava neurčuje iba právomoc súdov preskúmava rozhodnutia štátnej správy, ale aj ďalších orgánov verejnej správy. Ustanovenia § 17 ods. 4 a § 22 ods. 2 zákona č. 233/1998 Z. z. v súlade s čl. 142 ods. 1 ústavy určili, že rozhodnutia miestnej volebnej komisie ako orgánu verejnej správy je príslušný preskúma všeobecný súd.

Pri rozhodovaní o namietanom nesúlade citovaných ustanovení s čl. 142 ods. 1 ústavy ústavný súd bral do úvahy aj skutočnosť, že rozhodovanie o návrhu na vydanie rozhodnutia o zrušení registrácie kandidáta alebo na vydanie rozhodnutia o zaregistrovaní kandidáta súdom je zákonom garantovaný spôsob ochrany základného práva kandidáta na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy súdom, ktoré nesmie byť vylúčené z právomoci súdu, keď sa rozhodnutie týka základných práv a slobôd (čl. 46 ods. 2 ústavy).

Z uvedených dôvodov ústavný súd nevyhovel návrhu navrhovateľa na vyslovenie nesúladu čl. I § 17 ods. 4 a § 22 ods. 5 zákona č. 233/1998 Z. z. s čl. 142 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Ak ústavný súd svojím rozhodnutím vysloví právny názor, že medzi právnymi predpismi uvedenými v čl. 125 ústavy je nesúlad, strácajú príslušné ustanovenia účinnosť. Orgány, ktoré tieto predpisy vydali, sú do šiestich mesiacov od vyhlásenia rozhodnutia ústavného súdu povinné ich uviesť do súladu s ústavou, ústavnými zákonmi. Ak tak neurobia, také predpisy, ich časti alebo ustanovenia po šiestich mesiacoch od vyhlásenia rozhodnutia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky strácajú platnosť.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

Vyhlásené v Košiciach 15. októbra 1998